

Tradycje znane i nieznane – o Wielkanocy na Mazowszu

Świętom Wielkanocnym towarzyszy bogata obrzędowość sięgająca czasów prasłowiańskich. Najstarsze wzmianki dotyczące Wielkanocy, zwanej dawniej Paschą, pochodzą z przełomu II i III wieku. Przez wiele lat prastare obyczaje pogańskie i praktyki magiczne przenikały się jeszcze z wierzeniami katolickimi.

I choć zdecydowana większość już zanikła, to jednak część z nich w szczątkowym zakresie towarzyszy nam obecnie podczas celebrowania Świąt Wielkiej Nocy. A te bardziej odległe i zapomniane można podziwiać wiosną w Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu, gdzie w każdym z zabytkowych obiektów na terenie skansenu prezentowany jest pewien wielkanocny pierwiastek. XVIII – wieczny kościół, dwór, dziesięć chałup z przełomu XIX i XX wieku odsłaniają konkretny moment celebrowania Wielkanocy przez naszych przodków. Zwiedzenie wszystkich wewnątrz daje pełny pogląd na tradycyjne, przepełnione bogatą symboliką Święta Wielkanocne.

Dawną Wielkanoc poznajemy już od momentu przedświątecznych przygotowań, poprzez obrzędowość Niedzieli Palmowej, aż po tradycje związane z Wielką Sobotą, Wielką Niedzielą i Poniedziałkiem Wielkanocnym. Wnętrze izby kuchennej jednego z obiektów prezentuje przedświąteczny wypiek chleba i ciast, które niezależnie od zamożności gospodarzy, były obowiązkowym składnikiem wielkanocnego menu. Tymczasem w izbie białej, czyli odświętnej, panuje już nieskazitelna czystość, którą dodatkowo podkreślają barwne dekoracje: bukiety kwietne oraz podwieszony u sufitu pajak. Centralne miejsce w innej chałupie zajmują leżące na glinianej podłodze trzcina, borówki, gałązki wierzby z puszystymi kotkami oraz kolorowa bibuła, które już niebawem staną się składnikami wielkanocnych palm. Po poświęceniu zatykano palmy za obrazami religijnymi, by chroniły domostwo przed wszelakim złem. Wierzono także w lecznicze właściwości palem, dlatego połykano wchodzące w ich skład pączki bazi, w celu ochrony przed bólem gardła. Czas od Niedzieli Palmowej do Świąt upływał na dalszych przygotowaniach, które – jak można się domyślić – nabierały coraz większej intensywności. W Wielki Piątek lub Wielką Sobotę kobiety, młodzież oraz dzieci spędzali czas głównie na malowaniu jajek. Ekspozycja związana z barwieniem jaj prezentuje zarówno narzędzia niezbędne do ozdabiania jaj, jak również jaja ozdobione powszechnie stosowanymi na Mazowszu technikami: malowanki, kraszanki, skrobanki czy pisanki. Uwagę zwraca ilość produktów przeznaczonych do poświęcenia przez księdza. Oto poza dużą ilością pisanek wielkanocny kosz skrywał chleb, kiełbasę, ciasta, biały ser i masło. Pierwotnie święcenie pokarmów odbywało się w pachnących świeżością i wypiekami domach gospodarzy. Z czasem pokarmy przeznaczone do poświęcenia zanoszono w jedno miejsce – w okolice kapliczki lub krzyża, bądź do chałupy jednego z mieszkańców, co znacznie ułatwiało pracę księdzu. Ekspozycja w chałupie

Galeria wiadomości